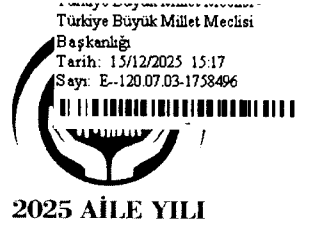

T.C.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/28412

ACELE

GK 166

Sayı : E-72079556-610-19031006

Konu : Soru Önergeleri (7/28412)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 28.05.2025 tarihli ve 1636504 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde alınan İstanbul Milletvekili Sayın Birol AYDIN tarafından Bakanlığımıza yöneltilen 7/28412 Esas Numaralı yazılı soru önergesine, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi uyarınca hazırlanan cevabi yazımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Mahinur ÖZDEMİR GÖKTAŞ
Bakan

Ek: 7/28412 Cevap Metni (4 Sayfa)

İstanbul Milletvekili Sayın **Biol AYDIN**'a Ait 7/28412 Esas Numaralı Yazılı Soru
Önergesine İlişkin Cevap Metni

Bakanlığımız engelli bireyler ve ailelerinin güçlendirilmesi ve yaşam standartlarının iyileştirilmesi amacıyla çalışmalar yürütmekte, engelli bireylerin istihdamına ve toplumsal hayata etkin olarak katılımına büyük önem vermektedir.

Engelli bireylere yönelik bakım hizmetleri aile odaklı sosyal hizmet politikası doğrultusunda geliştirilmekte ve çeşitlendirilmektedir. Toplum temelli bakım anlayışı doğrultusunda; kurumsal bakımın yanı sıra “birey odaklı” hizmet anlayışı ile engelli ve yaşlı bireyin yerinde, kendi sosyal çevresinden ayrılmadan bakılmasını sağlayan bakım hizmet modellerine ağırlık verilmektedir. Bu kapsamda; 2025 yılı Ekim ayı itibariyle Bakanlığımıza bağlı 106 Bakım Rehabilitasyon ve Aile Danışma Merkezinde 6.875 engelli bireye hizmet verilmektedir.

Kurumsal bakım ihtiyacı bulunan engelli bireylere, Bakanlığımıza bağlı engelli bakım merkezlerinin yanı sıra; Bakanlığımızca ruhsatlandırılan özel bakım merkezlerinde de 2007 yılından itibaren yatılı bakım hizmeti sunulmaktadır. Özel bakım merkezlerinde verilen bakım hizmetinin ücreti, belirlenen kriterler doğrultusunda, Bakanlığımızca karşılanmaktadır. 2025 yılı Ekim ayı itibariyle 331 özel engelli bakım merkezinde 31.750 engellimiz yatılı bakım hizmeti almaktadır.

Engelli bireylerin içinde yaşadıkları toplumla kaynaşmalarına yönelik olarak müstakil evlerde veya apartman dairelerinde yaşamaları ve toplumsal hayata aktif katılımlarının sağlanması amacıyla Umut Evleri adıyla ev tipi sosyal hizmet kuruluşları hizmet vermektedir. Umut Evlerinde 4 ila 6 engelli bireyin bir evde bakım personelinin refakatinde, mesleki personelin gözetiminde bakımları sağlanmaktadır. 2025 yılı Ekim ayı itibarıyla 145 Umut Evinde 497 birey hizmet almaktadır.

Bununla birlikte, aile yanında bakımı desteklemek amacıyla kurumsal bakımın yanı sıra evde bakım yardımı, sosyal yardım, gündüz bakım hizmetleri ve geçici misafir bakım hizmetleri birbirini tamamlayıcı şekilde bütünleşik olarak sunulmaktadır. Toplum temelli bakım hizmetlerinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması amacıyla faaliyetler yürütülmektedir.

Engelli ve yaşlı bireylere yönelik olarak sunulan bakım hizmetlerinin; mahremiyet ve güvenlik ilkesine dayalı, kaliteli, sürdürülebilir, izlenebilir ve ölçülebilir şekillerde sunulmasına yönelik çalışmalar geliştirilerek sürdürülmektedir. Bu doğrultuda, engelli ve yaşlı bireylere yönelik uzun süreli bakım hizmeti veren kuruluşların öz değerlendirme süreçleri tamamlanarak Bakım Hizmetleri Kalite Standartları değerlendirme süreci başlatılmıştır. Bakım Hizmetleri Kalite Standartları kapsamında; kuruluşların kalite değerlendirmeleri devam etmektedir. Ayrıca bakım kuruluşlarında görev yapan personelin niteliğinin artırılmasına yönelik eğitimler ve projeler yapılmaktadır.

Diğer taraftan, engelli bireylerin eşit vatandaşlar olarak potansiyellerini gerçekleştirebildikleri içermeci bir toplum inşa etmek vizyonu ile 2030 yılına kadar ülkemizin engellilik alanındaki yasal, kurumsal ve uygulamaya yönelik yapılması gerekenler için bir yol haritası niteliğinde olan 2030 Engelsiz Vizyon Belgesi; Bakanlığımız koordinasyonunda ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının ve engellilik alanında faaliyet gösterenler başta olmak üzere sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri ile üniversitelerin katkı ve katılımlarıyla hazırlanarak Dünya Engelliler Gününde 3 Aralık 2021 tarihinde açıklanmıştır.

Engelsiz Vizyon Belgesi ile ortaya koyulan hedeflerin gerçekleştirilmesine yönelik olarak 2023-2025 yılları arasında yürütülecek faaliyetlerin belirlenmesi amacıyla Bakanlığımız koordinasyonunda katılımcı bir anlayışla hazırlanan ilk Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı ise 2 Aralık 2022 tarihinde kamuoyuyla paylaşılmış olup tüm taraflarca uygulanmasına ilişkin 2023/4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi yayımlanmıştır.

Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı ile tüm alanlarda güçlü koordinasyon, çok taraflı iş birliği ve engelli bireyleri temsil eden sivil toplum kuruluşlarının katılımı ile engelliliği anaakımlaştıran ve engelli bireylerin engellilikten kaynaklı ihtiyaçlarını göz önünde bulunduran 31 hedefe yönelik 107 eylem alanı kapsamında 316 faaliyet hayata geçirilmeye başlanmıştır.

Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı'nın izlenmesini sağlamak amacıyla Bakanlığımız tarafından web tabanlı izleme modülü oluşturulmuş olup sorumlu kurum ve kuruluşlar tarafından Eylem Planı kapsamında gerçekleştiren faaliyetlere ilişkin veri girişleri gerçekleştirilmektedir.

Söz konusu Eylem Planının "Hakların Korunması ve Adalet" politika alanı altında yer alan; "*Engelli Bireylerin Ayrımcılığa Karşı Yasal Olarak Korunması*" hedefine yönelik; "*Ulusal mevzuatın gözden geçirilerek engelliliğe dayalı ayrımcılık içeren hükümlerin ayıklanmasına yönelik revizyon çalışmasının yapılması*" eylem alanı kapsamında, "*Engelli Bireylerin Sömürü, Şiddet, İşkence, Aşağılayıcı Muamele ve Ceza Gibi İnsan Onur ve Haysiyetini Zedeleyici Muamelelerden Korunması*" hedefine yönelik; "*Engelli bireylere yönelik şiddet, istismar ve kötü muamele ile mücadele konusunda katılımcı ve bütüncül bir anlayışla çalışmaların yapılması*" ve "*İşkence, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele ve cezadan korunmaya ilişkin yasal ve idari tedbirlerin engelliliği gözeterek şekilde güçlendirilmesi*" eylem alanları kapsamında ilgili kurum ve kuruluşların sorumluluğunda faaliyetler belirlenmiştir. https://www.aile.tr/media/133056/engelli_haklari_ulusal_eylem_plani_23-25.pdf linkinden söz konusu eylem planına ulaşılabilir.

Diğer taraftan Ülkemizde 82.626 engelli, kamuda memur olarak istihdam edilmiş durumdadır. Ülkemizde kamuda memur istihdamında açık olan kadroların doldurulması amacıyla her yıl kamuya engelli memur yerleştirmeleri yapılmaktadır. Bu kapsamda Şubat ayında bir yerleştirme daha gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte, kotalarını dolduran kamu kurumları kota fazlası engelli de çalıştırabilmektedir. Buna ilişkin herhangi bir mevzuat kısıtlaması bulunmamaktadır. Hâlihazırda bazı kurumlar zorunlu kota üzerinde engelli çalıştırmaktadır. Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatında 657 sayılı Kanunun 53 üncü maddesi kapsamında 4A (Memur) statüsünde 1.399, 4857 sayılı Kanunun 30 uncu maddesi kapsamında 4D (İşçi) statüsünde 555 engelli personel istihdam edilmektedir.

Öte yandan yaşlı ve engelli evde bakım projesi ulusal programa dönüştürülerek ülke genelinde yaygınlaştırılmıştır. Böylece Ulusal Vefa Programı aracılığıyla engelli ve yaşlı vatandaşlarımızın kişisel bakım, ev temizliği ve market alışverişi gibi temel ihtiyaçları Bakanlığımızca karşılanmaktadır.

Tüm bunlara ek olarak ihtiyaç sahipliği temelinde uygulanan gıda, yakacak ve doğal gaz yardımı gibi diğer pek çok kapsayıcı ve tematik sosyal yardım programları ile de engelli vatandaşlarımız desteklenmektedir.

Bakanlığımız engellilerin ve yaşlıların temel hak ve özgürlükleri başta olmak üzere toplumsal hayata katılım, sağlığa erişim ve kamu refahı için bir gereklilik olan erişilebilirlikle ilgili ulusal politikaların belirlenmesi, mevzuatın hazırlanması ve bu politikaların hayata geçirilmesi için kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyon ve iş birliğinin sağlanması ile

yükümlü bir kurumdur. Erişilebilirliğin uygulanması tüm kurum ve kuruluşların görev ve sorumluluğundadır. Bu kapsamda “herkesin istediği her yere ve her hizmete, bağımsız ve güvenli olarak ulaşabilmesi ve bunları kullanabilmesi” olarak tanımlanan erişilebilirliğin sağlanması ve yaygınlaştırılması hususu yasal güvence altına alınmıştır.

5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun’un geçici 2 nci maddesi ile kamu kullanımına açık binalar ve açık alanların erişilebilir hale getirilmesi zorunlu tutulmuştur. Anılan Kanunun geçici 2’nci ve 3’üncü maddeleri hükümlerine dayanılarak hazırlanan Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği 20.07.2013 yılında yürürlüğe girmiştir. Yönetmeliğin amacı; umuma açık hizmet veren her türlü yapılar ve açık alanlar ile toplu taşıma araçlarında erişilebilirliğin izleme ve denetimini yapacak olan komisyonların teşkili, çalışma usul ve esasları ile idari para cezalarının uygulanmasına ve genel bütçeye gelir kaydedilen idari para cezası tutarlarının kullanımına ilişkin hususları belirlemektir.

Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği’nin 13 üncü maddesi kapsamında Bakanlığımız tarafından her yıl, yıllık plan yayımlanmaktadır. Bu plan ile komisyonların denetim önceliklerinin belirlendiği bina, açık alan ve toplu taşıma araçları listesi oluşturulmaktadır. Komisyonlar yıllık denetleyecekleri bina, açık alan ve toplu taşıma araçlarını bu plan kapsamında hazırladıkları Programa göre belirlemektedir. Denetimlerde, 2020/3 sayılı Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Formları Hakkında Genelge ekinde yer alan Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Formları kullanılmaktadır. Buna göre Formlarda yer alan sorulara göre komisyonlarca bina, açık alan ve toplu taşıma aracı için “Erişilebilirlik Belgesi” düzenlenmektedir.

Ülkemizde yapılı çevrenin planlanması, ruhsatlandırılması ve inşası ile ilgili temel mevzuat 3194 sayılı İmar Kanunu’nun uygulama yönetmeliği “Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği”dir. Bakanlığımız tarafından erişilebilirlik ölçü ve ölçütlerinin daha ayrıntılı olarak Yönetmelikte yer alması için teknik metin oluşturulmuş ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından 01.07.2017 tarihinde Yönetmelik yayımlanmıştır. Bu Yönetmelikte yer alan erişilebilirlikle ilgili hükümler gereği, yeni tasarlanan tüm binalarda standarda uygunluk sağlamak zorundadır.

2019 yılında yeni inşa edilecek binaların erişilebilir olarak tasarlanması ve inşa edilmesi için yine Bakanlığımızca teknik alt yapısı oluşturularak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına sunulan revizyon talebi Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği’ne eklenmiştir.

Erişilebilirlik alanında uygulamalara hız verilmesi, bu alanda fiziksel, dijital ve zihinsel dönüşümün sağlanması ve erişilebilirlik kültürünün oluşturulması için “2020 Erişilebilirlik Yılı” ilan edilmiştir. Bu kapsamda erişilebilirlik konusunda çalışmalar yapan kamu veya özel kurum ve kuruluşlar ile gerçek kişilerin; engelli bireylerin sosyal ve ekonomik hayata katılımına ve kamu hizmetlerinden yararlanmalarına katkı sağlayan proje, uygulama ve hizmetlerini kamuoyuna duyurmak; erişilebilirlik alanında çalışmaların artırılmasını teşvik etmek amacıyla 9 kategoride “Erişilebilirlik Ödülleri” duyurusu açılmıştır. 1.075 başvuru alınmış ve ödül almaya hak kazananlara ödülleri 22.03.2021 tarihinde verilmiştir.

Öte yandan, “Ulusal Erişilebilirlik Günü” konulu 2025/8 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi, 16/5/2025 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. İlgili Genelge uyarınca, erişilebilirlik logosunun kullanımının ve görünürlüğünün artırılması, erişilebilirliğin temel bir hak olduğu bilincinin geliştirilerek gündelik yaşamın doğal bir parçası haline getirilmesi, doğru uygulamaların yaygınlaştırılması, gelecek nesillerde sürdürülebilirliğinin sağlanması ve erişilebilirlik kültürünün oluşturulması amacıyla her yıl Bakanlığımız koordinasyonunda; 10-16

Mayıs Engelliler Haftası'nın son günü olan 16 Mayıs tarihinin "Ulusal Erişilebilirlik Günü" olarak kutlanması kararlaştırılmıştır.

İnternet sayfalarının erişilebilir olarak tasarlanması ve erişilebilir hale getirilmesi amacıyla düzenlenen "Erişilebilirlik Atölyeleri: Web İçeriği Erişilebilirlik Eğitimi" başlıklı 19 atölye çalışması yapılmıştır. Kamu kurum ve kuruluşları tarafından sosyal medya platformlarında erişilebilir bilgi paylaşımlarının yaygınlaştırılmasını sağlamak amacıyla düzenlenen "Erişilebilirlik Atölyeleri: Sosyal Medyanın Erişilebilirliği Eğitimi" başlıklı 6 atölye çalışmasına basın birimi yönetici ve çalışanları katılım sağlamıştır.